

LÁ%oTAT ÄCEI NELÁ%oTAT?

PondÁvÍÄ-, 24 Ä•erven 2019

PrÁivÄ› svÄjdÄ-m urputnÁ½ vnitÁ™nÄ- boj: mÄjm Ä°plnÄ› pÄ™estat lÄ©tat letadlem, jak to dokÄjÄ¼Ä- dodrÄ¼ovat mÄ- radiik ekologiÄ•tÄ- pÄ™ÄitelÄ©? Jsem na tom jako onen kuÄ™Äjk z anekdoty, kterÄ½ zanechÄvÄj kouÄ™enÄ- tÄ™icetkrÄjt dennÄ zase tak moc Ä•asto nelÄ©tÄjm, ale naposledy jsem byla letos v lednu na Zanzibaru, a kdybych nemÄ›la ekologickÄ© zÄjbrany (uhlÄ-kovÄj stopa a klima), pomalu bych si na pÄ™ÄÄjtÄ- zimu zaÄ•Ä-nala plÄjnovat dalÄjÄ- dovolenou u nÄ›jakÄ©ho tropicko moÄ™e.

Tyhle dovolenÄ©, kterÄ© jsem zaÄ•ala podnikat aÄ¾ na starÄj kolena (Kuba, jiÄ¼nÄ- Indie a do tÄ™etice ten Zanzibar), mi dÄjvajÄ- straÄjnÄ› moc, jednak se Ä•lovÄ›k na vlastnÄ- kÄ-Ä¼i setkÄjvÄj s jinÄ½mi kulturami, coÄ¾ se nedÄj nahradit Ä¼ÄdnÄ½m zprostÄ™edkovÄjnÄ-m typu videa nebo knÄ-Ä¼ky, a jednak je plavÄjnÄ- a ÄjnorchlovÄjnÄ- v teplÄ©m moÄ™i snad Ä°plnÄ› to nejlépÄjÄ-, co vÄ›bec mÄ-Ä¼u zaÄ¼Ä-t. TakÄ¼e pÄ™edstava, Ä¼e uÄ¼ bych si to nikdy v Ä¼ivotÄ› nedopÄ™Äjla, je pro mÄ› mimoÄ™ÄjdnÄ› bolestnÄj. Kdyby mÄ›li vÄjichni stejnou ekologickou stopu jako jÄj...

KdyÄ¾ se snaÄ¼Ä-m nÄ›jak obhÄjtit svoji souÄ•asnou ekologickou stopu a svÄj zpÄ-sob Ä¼ivota, argumentuju tÄ-m, Ä¼e mÄjm jistÄ› poloviÄ•nÄ- aÄ¾ tÄ™etivou stopu proti tomu, kdybych si se stavem planety nedÄ›lala Ä¼Äjdnou hlavu a o ekologickÄ½ch problÄ©mech bych nemÄ›la tuÄjenÄ-. V takovÄ©m pÄ™Ä-padÄ› bych neinvestovala devadesÄjt procent svÄ½ch sil do dobrovolnÄ© prÄjice v ekologickÄ© neziskovce, ale asi bych mÄ-sto toho vydÄ›lÄjvala a zase utrÄjcela penÄ-ze, a to pÄ™edevÄjÄ-m za cestovÄjnÄ-, a pak za hezkÄ© vÄ›ci do domu, na sebe a podobnÄ›. RozhodnÄ› bych si takÄ© Ä™eknÄ›me kaÄ¼dÄ½ch pÄ›t let koupila novÄ© auto - zatÄ-mco takhle jsem si Ä¼ÄjdnÄ© auto v Ä¼ivotÄ› nekoupila a tÄ-m, co jsem podÄ›dila, jezdÄ-m co nejmnÄ-Ä^.

ZkusÄ-m extrapolovat svÄ© chovÄjnÄ- na celou spoleÄ•nost a pÄ™edstavit si, jak by svÄ›t vypadal, kdyby vÄjichni dÄ›lali to co jÄj:

- AutomobilovÄ½ prÄ›mysl by z 90 % zkrachoval - v nÄjÄ-rodinÄ› sedm lidÄ- sdÄ-lÄ- jedno malÄ© auto starÄ© 23 let. DÄjlniÄ•nÄ- sÄ-tÄ› by byly vysoce pÄ™edimenzovanÄ©.

- Ä™eznÄ-ci by z 90 % zkrachovali - masa zkonzumujeme minimum, kupujeme ho hlavnÄ› koÄ•kÄjm, takÄ¼e ti Ä™eznÄ-ci, kteÄ™Ä- by zbyli, by produkovali pÄ™edevÄjÄ-m potravu pro domÄjcÄ- mazlÄ-Ä•ky.

- DevelopeÄ™i stavÄ-cÄ- byty by z 80 % zkrachovali - v nÄjem rodinnÄ©m domku starÄ©m 90 let bydlÄ- 7 lidÄ-, mÄj starÄjÄ- syn HonzÄ-k ale bydlÄ- v novÄ©m bytÄ›. PodobnÄj situace by byla se supermarkety a nÄjkupnÄ-mi centry ä€“ sice tam chodÄ-me, ale jen mÄjlokdy.

- VÄjdly by takvÄ© politickÄ© strany, kterÄ© by uvalily ekologickÄ© danÄ› na vÄjechny Ä•innosti a produkty, kterÄ© dnes beztrestnÄ› vytvÄjÄ™ejÄ- externality, to znamenÄj vÄ½daje, kterÄ© musÄ- zaplatit nÄ›kdo jinÄ½ - napÄ™Ä-klad zdravotnÄ- pÄ©Ä•i, likvidaci nadbyteÄ•nÄ½ch obalÄ›, zadrÄ¼ovÄjnÄ- vody v krajinÄ› zniÄ•enÄ© prÄ›myslovÄ½m zemÄ›dÄ›lstvÄ-m, pÄ™Ä-rodnÄ- pohromy vzniklÄ© v dÄ›sledku klimatickÄ½ch zmÄ›n... Mimo jinÄ© bych silnÄ› zdanila prÄjvÄ› leteckou dopravu.

- SvÄ›t by byl silnÄ› pÄ™ekoÄ•kovanÄ½, protoÄ¼e vÄjichni lidÄ©

by se ujĎ-mali bezprizornĎ-ch koĎ•ek - ale moĎ¾nĎ; by naopak koĎ•ky zaĎ•aly bĎ½t vzĎjcnĎ;jĎĎ-, protoĎ¾e by vĎjichni zajiĎĎ;ovali jejich kastraci. V kaĎ¾dĎm pĎTMĎ-padĎ by se vĎjechny koĎ•ky mĎly dobĎTMĎ. (PoznĎjмка Ď• koĎ•ka zrovna moc ekologickĎ z vĎ-ĎTMĎ nenĎ-, jde o moji osobnĎ- libĎstku, nikoli o projev IĎsky k pĎTMĎ-rodĎ jako takovĎ.)

- Zkrachovaly by vĎjechny televiznĎ- stanice (vĎbec televizi nesledujeme) a celĎ od vĎtvĎ- ekonomiky souvisejĎ-cĎ- se sportovĎjnĎ-m Ď• dneĎjnĎ- slavnĎ- skvĎle placenĎ- sportovci by se museli stĎjt amatĎry jako za starĎ½ch Ď•asĎ.

- Naopak by kvĕtl byznys se zahrĎdkĎ;ĎTMĎskĎ½mi potĎTMĎebami, prodej biopotravin a odbĎr zeleniny pĎTMĎ-mo od pĎstitelĎ (komunitou podporovanĎ zemĎdĎlstvĎ- Ď• KPZ).

...ale staĎĎ- to?

JenomĎ¾e sama sebe takhle Ď•žopĎ-t rohlĎ-kemĎ nedokĎĎ¾u. DobĎTMĎe vĎ-m, Ď¾e toho mĎĎ¾u dĎlat mnohem vĎ-c a Ď¾e moje ekologickĎ stopa je poĎTMĎĎd jeĎjtĎ, pĎTMĎ-liĎj vysokĎ, protoĎ¾e Ď•erpĎjm dvakrĎjt aĎ¾ tĎTMĎkrĎjt vĎ-c planetĎjnĎ-ch zdrojĎ, neĎ¾ je ona sedmimiliardtina, na kterou mĎjm nĎjrok. Ve svĎm okolĎ- mĎjm pĎTMĎĎ-klady lidĎ-, kteĎTMĎ- toho na svĎm Ď¾ivotnĎ-m stylu opravdu uĎ¾ moc vylepĎjt nemĎĎ¾ou, napĎTMĎĎ-klad vegani Ď¾ijĎ-cĎ- v dobĎTMĎe izolovanĎ marigotce vytĎipĎnĎ pĎr kousky dĎTMĎeva, zcela bezodpadovĎ, samozĎsobitelsky a lokĎlnĎ... zatĎ-mco jĎj mĎjm sakramentskĎ rezervy. JenomĎ¾e to se uĎ¾ dostĎjvĎjm k hranici, kde mi dalĎĎ- omezovĎjnĎ- zaĎ•Ď-nĎj pĎTMĎipadat nepohodlnĎ, stresujĎ-cĎ- a prostĎ, pĎTMĎ-liĎj nĎjroĎnĎ.

BĎhem poslednĎ-ho roku, od IĎta 2018, pozoruju ohromnĎ½ posun v povĎdomĎ- spoleĎnosti o klimatickĎ½ch zmĎnĎch a o jejich nebezpeĎnosti.

PrĎjvĎ, pĎTMĎed rokem jsem si zapsala do denĎ-ku tĎmata dvou zprĎjv na titulnĎ- strĎnce novin - cituji:

Ď•žV pondĎĎ- 14. kvĎtna, kdyĎ¾ uĎ¾ krajinu (a zahrĎdky) suĎ¾ovalo dĎletrvajĎ-cĎ- sucho, pĎda se mĎnila v prach a kytky vadly, byly dvĎ hlavnĎ- zprĎjvy nĎsledujĎ-cĎ-: zaprvĎ panuje hrozivĎ sucho, studny vysychajĎ-, stromy usychajĎ-, vegetace vadne, a tento trend trvĎj uĎ¾ nĎkolik let Ď• dĎsledek globĎlnĎ-ch vĎ½kyvĎ klimatu... a zadruhĎ, zamĎstnanci mladoboleslavskĎ Ďjkodovky dostali rekordnĎ- mzdu kolem sta tisĎ-c a utrĎcejĎ- jak divĎ...

TakĎ¾e lidĎ Ď•ile kupujĎ- auta, konzumujĎ- a majĎ- pocit prosperity, zatĎ-mco se jim pod nohama ztrĎcĎ- to nejdĎleĎitĎ;jĎĎ-, bez Ď•eho neexistuje Ď¾ivot... voda. NevĎnujĎ- tomu pozornost Ď• takovĎj je zĎTMĎejmĎ naĎje lidskĎj pĎTMĎirozenost Ď• dokud jim doma nĎco poteĎe z kohoutku.

Ta kombinace zprĎjv na mĎpĎ-sobĎ- jako zaĎ•Ďjtek nĎjakĎ katastrofickĎ dystopie Ď• neukazuje to, v jak divnĎ a vykloubenĎ dobĎ Ď¾ijeme? Nebo spĎĎj Ď• jak lidi obecnĎ, nikdy v dĎjinĎch, neumĎli pĎTMĎedchĎzet svĎ½m problĎmĎm a nechĎjvali je vystupĎovat pozitivnĎ- zpĎtnou vazbou Ď• zesilujĎ-cĎ-mi se a nabalujĎ-cĎ-mi se mechanismy Ď• do ĎplnĎ katastrofy?Ď• Tehdy jsem si pĎTMĎipadala se svĎ½mi temnĎ½mi tuchami ja ten vonnegutovskĎ½ kanĎrek v dole, ale po roce vidĎ-m, Ď¾e tĎch kanĎrkĎ uĎ¾ jsou celĎj hejna, ozĎ½vajĎ- se synergicky a hodnĎ nahlas a pocity znepokojenĎ- aĎ¾ paniky a nalĎhavĎho nutkĎjnĎ- s tĎ-m nĎco dĎlat se exponenciĎlnĎ ĎĎĎ-ĎTMĎ- Ď• nejvĎ½raznĎ;jĎĎ-m projevem je hnutĎ- stĎTMĎedoĎkolĎkĎ Fridays for Future.

ZĎjvazek: budu pokutovat sama sebe. Jak?

MĎj argument pro cestovĎjnĎ- do tropĎ je, Ď¾e do zemĎ- globĎlnĎ-ho jihu by turistĎ urĎitĎ nemĎli pĎTMĎestat jezdit, protoĎ¾e pomĎhajĎ- ochranĎ tamnĎ- pĎTMĎĎ-rody a pĎTMĎinĎĎejĎ- mĎ-stnĎ-m lidem vĎ½dĎlky. VidĎla jsem to na Zanzibaru Ď• majĎ- tam kvĕtoucĎ- podniky zaloĎ¾enĎ na turistech, napĎTMĎĎ-klad vĎ½lety na mĎ-stnĎ- farmy za koĎTMĎenĎ-m, do rezervace ve zbylĎm kusu pralesa s endemickĎ½mi

opi•kami, prodej m•stn•ch ru•n• potiskovan•½ch tkanin a ta•jek, nebo obrovskou voli•ru s tropick•½mi mot•½ly, do kter• turist• r•di zaplat• vstupn• •€“ cel•i vesnice se •iv•- chovem housenek a dod•iv•n•m kukel do voli•ry. Kdyby nem•li tuhle ob•ivu, m•nili by m•stn• les na d•ev•n• uhl•. Tyhle zdroje v•½d•lku obvykle vymysleli lid• p•ij•d•j•c• z bohat•• ••sti sv•ta •€“ proto•e v•d•li, co turist• cht•j•.

Plat• obec•ji, •e bez turist• by m•stn•m lidem nezb•½valo, ne• se uch•lit k •erp•n• zbyl•½ch p••rodn•ch zdroj•, kter• v m•st• maj• •€“ k•cet a vypalovat pralesy, hubit zbyl• zv••ata, zakl•dat plant•••... proto•e by prost• nem•li na v•½b•r. To, co vyd•l•v•m v •ech•ich jako mali•k• pen•ze, pro n• znamen• hodn•, kdy• to u nich utrat•m, a j• za to z•sk•m p••esn• to, co je pro m• v •ivot• d•le•it• •€“ pozn•j•n• nov•½ch kultur a tropick• p••rody. (Zase v•m, •e tohle neplat• v•jude a •e n•kter• sob•sta•n• r•je, jako t•eba Ladak, •dajn• turistika zni•ila... ale v••m, •e realisticky vzato bohu•el situace takhle •asto vypad•j. Typick•½mi zem•mi, kde je p••rodn• bohatstv• z•visl• na turistice, jsou t•eba Ke•a nebo Malajsie.)

Dobr•j, ale p••esto: jak srovnat se sv•½m sv•dom•m ty letenky?

U• p••edloni jsem se rozhodla nenech•jvat na leteck•½ch spole•nostech kompenzace uhl•kov• stopy •€“ takzvan• offsety •€“ a pokutovat se rad•ji sama. Znamenalo to, •e jsem u• ze t•• letenek v•novala v•dy deset procent na n•jak•½ ekologick•½ ••el, v posledn•m p••pad• to bylo dokonce dvacet procent, proto•e m• sv•dom• hryzalo st•je siln•ji a proto•e se mi naskytla b•je•n•j p••le•itost •€“ p••isp•t na autobusovou v•½pravu francouzsk•½ch permakulturist• do Senegalu.

Letos jsem se rozhodla a slavnost• se zavazuju, •e se odte• budu pokutovat ve v•½ji 100 % ceny letenky •€“ to znamen•j, •e pokud si zase koup•m letenku n•kam do trop• za 15 000 K•, po•lu dal••ch 15 000 K• n•jak• ekologick• iniciativ•. Cestov•n• se mi t•m prodra•• p••esn• tak, jak• by situace podle m•ho n•zoru m•la b•½t v•jeobecn•, neboli t•m budu suplovat to, co by m•l d•lat st•t.

Nechcete to zkusit taky?

EVA HAUSEROV•